

[P. E. Eriksen.]

ikke et større problem i den danske skole. Mon ikke frivillighedsprincippet også yder sit dertil? Venstre er rede til at stå vagt om samfundets pligt til at yde medvirken til tilbuddet om undervisning fulgt op af mange forskellige muligheder, således at der er baggrund for den enkelte til at udnytte det.

Vi er tilhængere af, at den frie skole fortsat skal have en stærk placering. Jeg har engang haft den ære at repræsentere det høje ting ved en interparlamentarisk kongres i Beograd i Jugoslavien, og medens jeg var dernede, kom der en lille sort mand fra Somaliland. Han spurgte, om han ikke kunne få noget af vide om det, som han havde forstået har været af væsentlig betydning for opbygningen af vort land, så det var med interesse, man lyttede til, hvad det nu var, han pegede på. Han havde aldrig været her, men han havde hørt noget om den frie skole.

Jeg er tilhænger af efterskolen, af ungdomsskolen, der har forstået at kalde på så meget i eleverne. Der er kostskoleformen, der er fællesskabet, der er kammeratskabet. Vi må simpelt hen fortsat have det med i skolebilledet.

Der kunne være flere bemærkninger at gøre, når vi overveje disse problemer og vi skal tage stilling til en folketingsbeslutning som den, vi behandler her i dag. Mit bidrag har været at tale frivillighedens sag med alle dens muligheder, dens store værdi og dens pædagogiske sigte. Ønsker vi ikke at gøre uddannelsen så tillokkende, så differentieret, så erhvervsforberedende som muligt? Er mulighederne ikke størst og bedst til stede på frivillighedens vej?

Der ligger en betænkning, og jeg vil gerne sige tak for de oplysninger, der er kommet frem gennem denne betænkning. Alle medlemmer i udvalget har været enige og peget på vort industrialiserede samfund og talt om, at de, der forlader skolen, er de truede i samfundet. Disse begrundelser kunne vel lige så godt være rejst i andre lande. Er Danmarks udvikling gennem mere end 150 år ikke anderledes, er der ikke andre værdier? Har man tænkt over dette? Der presses på. Vi andre vi må stille vort: hvorfor? Vi må stille vort: hvordan? Lad os fortsat

stå vagt om friheden, og hvad den har givet givet os af rigdom også på dette område.

Svend Haugaard: Hvordan man bedømmer virkningen af udvidet undervisningspligt, er i høj grad et personligt spørgsmål. Et forslag om udvidet pligt fra 7 til 9 år vil derfor vanskeligt kunne undgå at dele partigrupperne, og det radikale venstre må erkende, at vi er delt i denne sag. Partiet har derfor to ordførere, hr. Bernhard Baunsgaard taler for den ene del, og jeg skulle tolke den anden dels synspunkter. Jeg vil gerne meget stærkt fremhæve, at uenigheden alene gælder spørgsmålet om tvang eller frivillighed. Ønsket om den bedst mulige uddannelse, herunder at den enkelte elev søger forlænget skolegang, deles af alle. Jeg er enig både med ministeren og med forslagsstillerne i, at vi skal gøre, hvad vi kan for at få den resterende del med.

På ganske få år er der sket en meget glædelig stigning i antallet af børn, der selv søger videregående undervisning. 8. og 9. skoleår under frivillighed har været en succes, selv om — det må indrømmes — der er en del tilbage endnu.

Nu er det gået så fint både med udbygningen af videregående skoleundervisning og med tilslutning hertil, at der for mig ingen tvivl er om, at frivilligheden har været den store inspiration. Man var simpelt hen nødt til at gøre den videregående skole spændende og tiltrækkende for at anspre og friste til fortsættelse. En tvungne form havde ikke i nær samme udstrækning appelleret hertil. Mange skoler er nået så vidt, at de fastholder meget nær 100 pct., vi så i dagbladene i går, at en enkelt skole med 900 børn kun havde en afgang på 3. Men også for eleverne, og i øvrigt for forældrene med, er det værdifuldt, at eget valg har besluttet fortsættelsen, fordi dette eget valg forpligter og giver ansvar, hvor tvang oftest skaber trods.

Det har været fremført, at ændringen fra 7 til 9 år blot er en ajourføring med vor tids krav. Man glemmer, at der er forskel på barnet i den egentlige barnealder og i overgangen mellem barn og voksen, hvor tvang har en anden virkning. Mange af dem, der hidtil har valgt frivilligt, risikerer at få et helt andet forhold til skolen, når den bliver